

Evelin Ilves

17 õpilasega Metsküla kooli kokk ei pelga pista peedisupi sisse räime ja pilaffi hulka suvikõrvitsat. "Minu õpetajad on raadio, internet ja Jamie Oliver," tunnistab ta külla tulnud Evelin Ilvesele.

Eesti sünnipäevakuul valisime külaskäiguks Eestimaa ühe pisema, Metsküla algkooli. 20 aastat siin direktori, õppealajuhataja, algklasside ja inglise keele õpetajana töötamist tõi mullu Pille Kaiselile Kodanikupäeva Aumärgi. Tahtsime näha, kuidas elu nii väikeses koolis käib ning mida maitsvat siin õpilastele pakutakse.

Tulge üle põllu!

Google Maps Metsküla koolimaja üles ei leia. Selle asemel juhatab ta meid keset tühja ja lagedat põldu. Küllap on tehnika segaduses, sest Metskülasid on Eestis ju vähemalt viis-kuus.

Meie otsime taga Matsalu rahvuspargi ainsat koolimaja. See hästi hoitud saladus hakkab meie ees terendama alles pärast hädakõnet koolijuhile.

"Tulge üle põllu, tee on jube libe!" hoiatab ta enne, kui toru ära paneb ja vastu tuleb. Kohe avataksegi vana rootsipunase puumaja uks ning meid viibatakse sisse moel, nagu oleks siin 300 aastat kooli peetud. Suureks üllatuseks saame teada, et see päevi näinud imeline koolihoone, mis justkui magnetiga vilistlasi piirkonda tagasi tõmbab, on Eesti taasiseseisvumisaja laps: sündinud 1989.

Unistuste kool

Enne kui söögituppa ja kööki kiikame, tahame läbematult teada, mis peitub Metsküla algkooli külgetõmbejõu taga. Pole ju tavaline, et pered ühe kooli pärast suurtest linnadest päris kaugele ja üsna üksildasse piirkonda kolivad. Täpsemalt – tagasi kolivad, kui lapsed kooliikka jõuavad.

Pille Kaiseli silmad naeravad. Tema eesmärk ei ole teha erilist kooli, vaid väga head kooli – sellist, et tahad, et su laps just seal käiks. Pille enda lapsed on siit juba tükk aega tagasi välja lennanud, aga kõik see, mida nad nii suure soojusega oma esime sest õppeasutusest mäletavad, on siin alles ja aina paremaks läinud.

Kool algab sügisel viiepäevase kultuuri- ja loodusõppe laagriga, mis seekord peeti Setumaal. Igal talvel on kahepäevane suusalaager Jõulumäel. Kolm korda õppeaastas käiakse Soomaal, et lapsed näeksid ja kogeksid aastaaegade imelisi üleminekuid. Augustis toimub koos Rootsi ja Poola sõpradega inglise keele laager, mis käib külakorda mööda neidsamu riike: on kord Poolas, siis Rootsis ja seejärel taas Eestis, Matsalus. Kevadel tehakse kolmepäevane matk koos lapsevanematega. Kui jääolud lubavad, on matkatud ka Matsalu lähel uiskudega. Kõik osalejad mäletavad 15 km pikkust uisuretke mööda lahe jääd ja Kasari jõe Penijõe välja – missugune elamus!

Lapsed tegelevad orienteerumisega ning kehalise kasvatuse tunnid toimuvad põhiosas õues. Võimlat Metskülas pole, aga kui ilm ikka hästi kuri on, saab kõige suuremas toas lihtsamad pallimängud siiski maha pidada.

Et 1.–2. klassi lapsed teevad tunnis korruga kahekilomeetriseid ja suuremad 4–6kilomeetriseid jooksuringe, on aga päris tavaline. Siis pole ka imestada, et selle kooli lapsed maakonna spordivõistlustel alati esimeste hulka tõusevad ning haige pole siin enamasti keegi. Koolijuht ise käis viimati arstil üle 10 aasta tagasi.

Kokk, varustaja ja autojuht

Kokatädi Ene Ploomil on meie tulekuks juba lauad kaetud ning lapsedki on kohad sisse võtnud. Kiiresti jagatakse porgandi-kõrvitsasalat, kartulid ja silgusoust laiali ning öeldakse üheskoos söögipalve. Enne magustoitu koristatakse lauad, et Ene omatehtud, kooli tagant korjatud põldmarjadega jogurtit mõnusam nautida oleks.

Ene pole tegelikult üldse kokaks õppinud ja kooli tuli ta algul tööle koristajaks. Aga läks nii, et oli vaja eelmist toidutegijat vahel asendada ja Enel kukkus kõik alati hiiglama maitsev välja.

"Minu õpetaja on raadio, internet ja Jamie Oliver," teatab Ene rõõmsalt. Ta lisab, et oma kodutalus "katsepõllul" kasvatab ta koolile täiesti vabatahtlikult ja tasuta köögivilju, marju ja maitserohelist. Peale selle veedab vabad hetked metsas laste toidu tarvis marju ja seeni noppides. Keedab moosi, marineerib kurke ja kõrvitsaid, teeb veerandi lõppudel koos lastega süüa – täpselt nagu kodus.

Kuigi ka Metsküla laste lemmikute hulka kuuluvad kartulipuder ja pannkoogid lihaga, ei karda Ene uute maitsetega katsetada. Peedisupp räimedega ja pilaff suvikõrvitsaga on esimesed näited, mis meenuvad.

Kui Ene kuulis, et kõige tervislikum on toit, mis tuleb kodukohast 50 km raadiusest, asus ta seda põhimõtet usinalt järgima. Ise on ta varustaja, autojuht, sööklajuht, kokk ja nõudepesija, teeb köögis pliidi kõrval lastele muu hulgas näiteringi ega karda üldse mitte midagi, ka paberitööd, mis kaasneb talunike saaduste kasutamisega. Et lapsed terved ja õnnelikud oleksid, on kõige tähtsam.

Suvine saladus

Enne lahkumist räägib südamlilik kokk meile välja koolimaja "teise elu" saladuse. Nimelt saab hoonest igal suvel üheks kuuks kodu armastatud lastekirjanike Aino Perviku ja Piret Raua peredele. Elavad üks ühel, teine teisel korrusel, teevad endale kooli köögis süüa ja koolirahvas käib kalleid külalisi segamas nii harva kui võimalik.

"Näe, see puupliit on elevandiraamatus ("Sanna ja salakütid") sees ning minu eelkäija, koka-Mare lambad ja majake mere ääres on seal samuti olemas," teab Ene Piret Raua inspiratsiooniallikaid. "Tobias ja IIB" on aga täielikult siinsamas arvutiklassis kirjutatud.

Meie autojuht ohkab tagasisõiduks rooli istudes ja nendib: just sellistest koolidest tulevad omanäolised ja terved inimesed. Ise käiks ka siin, oma lastest rääkimata. Tõesti, imeline paik, kus kasvada ja õppida, elada ja töötada – muresid justkui polekski, ainult puhas rõõm, nagu ütleb päikseline Pille Kaisel.

Kogukond pidulaua taga

24. veebruaril, kui sajad tuhanded Eesti sünnipäevale teleri vahendusel kaasa elavad, on Metsküla rahvamajas pidu. Tullakse Keemu, Matsalu, Meelva, Kullaste, Saastna, Liustemäe ja muidugi Metsküla külast. Kõik need on elavad Eesti külad. Rahvast tuleb kokku saja ringis.

Algul esinevad tantsijad ja lauljad, siis tuuakse lauad tuppa. Valged linad peale ja algab rõõmupidu! Iga pere on võtnud külakosti kaasa. Osal on aasta-aastalt korvis samad isetehtud maiused, mida juba oodatakse. Ning siis süüakse, juuakse ja mängitakse. Presidendi pidukõne, kontserdi ja vastuvõtu ajaks on kõik külad oma elanikud koduste telerite ette tagasi saanud.

Metsküla laste söögipalve

Kooli asutamisest, 1989. aastast saati, mil õpetaja Ann siin nelja lapsega tööd alustas, loevad Metsküla õpilased enne einestamist söögipalvet:

Õnnistust toidule palume,
Jumal, sind kõige eest täname,
Jätku leivale!

Söömist alustatakse ja ka lõpetatakse koos. Pärast seda aga tuleb päeva vahvaim osa – õuevahetund, iga ilmaga!

Metsküla kooli silgusoust

Neljale kuni kuuele

- 500 g puhastatud räime
- 1 väike sibul
- 1 küüslauguküüs
- 5 cm jupp porrut
- 50 g (3 suurt sl) hapukoort
- 20 g (1 suur sl) majoneesi
- 1 kõvaks keedetud muna
- 1–3 tl jahu
- 200 ml (kartulikeedu)vett
- praadimiseks õli
- maitsestamiseks sidrunipipart, sidrunimahla, soola, ingverit, tilli

Maitsesta räimed sidruni pipraga, määri vähese õliga ning küpseta 180 °C ahjus u 20 minutit, kuni kalad tõmbuvad kuldseks. Kuumuta hakitud sibul ja küüslauk pannil õlis klaasjaks. Lisa tükeldatud porru, raputa peale jahu ja pruunista. Pane hulka hapukoor, majonees ja vesi, sega pidevalt keemiseni. Siis tõsta sisse räimed ja lõpuks hakitud muna. Maitsesta sidrunimahla, ingveri ja tilliga, vajaduse korral lisa ka natuke soola. Naudi keedu kartuli ja värsket salatiga.

Artikkel ajakirjas [Pere ja Kodu](#) (PDF).